

геодезичних координат суміжних земельних ділянок, що ускладнює процес оформлення прав на них.

І це не повний перелік питань які потребують законодавчого урегулювання.

Список літератури

1. Андрейцев В. І. Екологічне право: особлива частина: Підручник для студентів юридичних вузів / В.І. Андрейцев // – К.: Істина, 2013. – 376 с.

2. Бондарчук Н.В. Проблеми права власності на землю в Україні / Н.В. Бондарчук // Часопис Київського університету права. – 2012. – №3. С.– 289-292.

3. Дудяк Н.В. Концептуальний підхід та еколого-економічні принципи сільськогосподарського землекористування меліорованих земель / Ю. І. Яремко, Н. В. Дудяк // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. – 2015. – № 1. – С. 74–80.

4. Дудяк Н.В. Теоретико-методологічні та практичні аспекти ефективного використання земельних ресурсів в Україні // Яремко Ю.І., Дудяк Н.В., Шикова Л.В.// Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. Науково-виробничий журнал – Київ, 2018 – с.82-90.

Яремко Ю.І.

д.е.н., професор

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

Яценко В.М.

к.т.н., доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗОКРЕМА

Фізична культура і спорт відіграють важливу роль у формуванні, зміцненні, збереженні здоров'я громадян, підвищенні працездатності та збільшенні тривалості активного життя, утвердженні міжнародного спортивного авторитету України.

Переважає більшість населення, особливо в малих містах та сільській місцевості в новостворених територіальних громадах, практично

позбавлена можливості займатися будь-якими формами фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи в наслідок незадовільної розвинутої матеріально-спортивної бази. Враховуючи стан та основні напрями розвитку фізичної культури і спорту в Україні, створення нових об'єктів та закладів спорту має дуже важливе значення. А оскільки, вагому роль у створенні нових закладів спорту займає земельне питання, питання відведення земельних ділянок для закладів спорту є досить актуальним на сьогоднішній день.

Кожна земельна ділянка, незалежно від форми власності чи використання, має конкретне цільове призначення. Цільове призначення земельної ділянки являє собою встановлені законодавством та конкретизовані відповідним органом (який передає таку ділянку у власність чи користування) допустимі межі використання земельної ділянки громадянами та юридичними особами (набувачами такого права). Основою для визначення цільового призначення земельної ділянки є її належність до відповідної категорії [1].

Особливе місце у складі земельного фонду України займають землі рекреаційного призначення. Вперше на законодавчому рівні як окрему категорію земель їх закріпили саме в Земельному кодексі України від 25 жовтня 2001 р. (п. «г» ст. 19).

До земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів [2].

Основним фактором віднесення земельних ділянок до земель зазначеної категорії є можливість їх використання для організації масового відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. Стаття 63 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. містить визначення «рекреаційних зон», яке цілком за змістом відповідає поняттю «землі рекреаційного призначення». Так, рекреаційні зони становлять собою ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму [1].

До земель рекреаційного призначення належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації [4].

Використання земель рекреаційного призначення для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів є їх винятковим цільовим призначенням. А тому на таких землях заборонена діяльність, що перешкоджає або може перешкоджати використанню їх за призначенням, а також негативно впливає або може вплинути на природний стан цих земель (ч. 3 ст. 52 Земельного кодексу України).

Землі рекреаційного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Право власності на землі рекреаційного призначення набувається та реалізовується в порядку, встановленому Земельним кодексом України (ст. 78–91, 116–129, 131, 132).

Однією з особливостей правового режиму земель рекреаційного призначення є звільнення закладів фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, від сплати земельного податку. Крім того, від обов'язку сплачувати земельний податок звільняються підприємства, установи, організації, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, у тому числі аероклуби та авіаційно-спортивні клуби Товариства сприяння обороні України, – за земельні ділянки, на яких розміщені спортивні споруди, що використовуються для проведення всеукраїнських, міжнародних змагань та навчально-тренувального процесу збірних команд України з видів спорту та підготовки спортивного резерву, бази олімпійської та параолімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України (ст. 282 Податкового кодексу України) [9]. Проте податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів) на територіях та об'єктах рекреаційного призначення, використання яких не пов'язане з функціональним призначенням цих територій, справляється у п'ятиразовому розмірі податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 275 Податкового кодексу України.

Землі рекреаційного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Порядок визнання територій рекреаційними зонами на землях рекреаційного призначення залежить від їх місцезнаходження та виду природних об'єктів на них.

Місця користування водами з рекреаційною та спортивною метою встановлюються відповідними радами у порядку, передбаченому водним законодавством (ст. 64 Водного кодексу України).

Визначення земель рекреаційного призначення на землях лісового фонду регулюється відповідними нормами лісового законодавства (ст. 9, 36, 37, 40, 75, 78 Лісового кодексу України).

Спеціальний порядок створення встановлено для рекреаційних зон у складі земель природно-заповідного фонду України (статті 18–24 Закону України. «Про природно-заповідний фонд України»). Режим використання

цих земель визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а також місцевими органами влади та місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 63 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»).

Визначення земель рекреаційного призначення для зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва, а також для спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації відбувається згідно із законами України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 р. Порядок надання у користування або власність земель рекреаційного призначення для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації відбувається на загальних умовах, передбачених ст. 116 ЗК України.

Право державної, комунальної та приватної власності на землі рекреаційного призначення набувається та реалізується різними суб'єктами на основі Конституції, інших законів у порядку, передбаченому ЗК України (ст. 78 – 91, 116 – 129, 131, 132). Право користування землями рекреаційного призначення здійснюється у двох формах – загального і спеціального користування.

Загальне використання земель рекреаційного призначення здійснюється громадянами безоплатно для задоволення потреб під час відпочинку, туризму, проведення спортивних та культурно-розважальних заходів.

До земель рекреаційного призначення загального використання належать землі, зайняті парками, скверами, бульварами, спортивними майданчиками, іншими об'єктами рекреаційного призначення.

Загальне використання земель рекреаційного призначення може здійснюватися без їх вилучення у власників або користувачів з дотриманням обмежень, установлених відповідно до закону.

У порядку спеціального використання землі рекреаційного призначення надаються для розміщення об'єктів рекреаційного призначення (будинків відпочинку, пансіонатів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, інших аналогічних об'єктів) з метою провадження господарської діяльності, пов'язаної з експлуатацією таких земель, інших природних ресурсів відповідно до їх цільового призначення.

Спеціальне використання земель рекреаційного призначення здійснюється за плату.

Використання земель рекреаційного призначення може здійснюватися на підставі земельного сервітуту або суперфіцію (набуття права користування чужою земельною ділянкою для забудови).

Земельний сервітут встановлюється договором, законом, заповітом або рішенням суду.

Договір про встановлення земельного сервітуту підлягає державній реєстрації в порядку, встановленому для державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Земельні сервітуту можуть встановлюватися для [3]:

- будівництва, реконструкції, капітального ремонту, розміщення споруд стаціонарних об'єктів рекреаційного призначення (земельні ділянки, на яких розміщені будинки відпочинку, пансіонати, об'єкти фізичної культури і спорту, туристичні бази, кемпінги, яхт-клуби, стаціонарні і наметові туристично-оздоровчі табори, будинки рибалок і мисливців, дитячі туристичні станції, дитячі та спортивні табори, інші аналогічні об'єкти, а також дачні будинки);

- проходу, проїзду за спеціально обладнаними маршрутами, що прокладені у найбільш цікавих місцях зони регульованої рекреації (земельні ділянки, на яких розміщені зелені зони і зелені насадження міст та інших населених пунктів, навчально-туристські та екологічні стежки, марковані траси, інші аналогічні об'єкти);

- розміщення на земельній ділянці рекреаційного призначення інформаційних стендів щодо відповідного об'єкта рекреаційного призначення.

Власник, землекористувач земельної ділянки рекреаційного призначення, щодо якої встановлений земельний сервітут, має право вимагати від осіб, в інтересах яких встановлено земельний сервітут, плату за його встановлення.

Список літератури

1. Управління земельними ресурсами: підручник / В. В. Горлачук, В. Г. В'юн, І. М. Песчанська, А. Я. Сохнич. – Львів : «Магнолія 2006», 2007. – 443 с.

2. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами: навч. посіб. / А. М. Третяк, О. С. Дорош. – Вінниця : «Нова книга», 2006. – 360 с.

3. Дудяк Н.В. Теоретико-методологічні та практичні аспекти ефективного використання земельних ресурсів в Україні // Яремко Ю.І., Дудяк Н.В., Шикова Л.В.// Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. Науково-виробничий журнал – Київ, 2018 – с.82-90.

4. Бобкова А.Г. Про поняття природних рекреаційних ресурсів // Право України. – 2000. – № 5. – С. 53–54.